

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

PAZARLAMA VE PERAKENDE

**TAZMİNAT VE REASÜRANS
343FBS016**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	2
1.TAZMİNATLAR	2
1.1 Tazminat Ödeme Şekilleri.....	3
1.2 Örnek Tazminat Hesaplamaları.....	6
1.3. Aşkın (Eksik) Sigorta.....	8
1.3.1. Eksik Sigorta	8
1.3.2. Aşkın Sigorta.....	9
1.3.3. Eksik Sigorta Örnek Olay	10
1.4. Sovtaj ve Sovtaj İndirimi.....	10
1.4.1. Örnek Olay.....	11
1.5. Muafiyet	11
1.5.1. Entegral Muafiyet	12
1.5.2. Tenzili Muafiyet.....	13
UYGULAMA FAALİYETİ.....	14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	15
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	18
2.HASARDAN SONRA SİGORTA BEDELİ.....	18
2.1. Sigorta Bedelinin Durumu	18
2.2. Lütuf (Ex-Gratia) Hasar Ödemeleri	20
2.2.1. Lütuf Ödemelerin Yararı.....	21
2.2.2. Lütuf Ödemelerinin Sakıncaları.....	21
2.3. Hasara İlişkin Anlaşmazlıklar	22
2.3.1. Görüşme	22
2.3.2. Yargı.....	22
2.3.3. Tahkim	23
UYGULAMA FAALİYETİ.....	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	26
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	29
3.REASÜRANS (İKİLİ SİGORTA).....	29
3.1. Tanımı ve Önemi.....	29
3.2. Reasürans Türleri	30
3.3.1. İhtiyari Reasürans	31
3.3.2. Otomatik Reasürans Anlaşmaları(Trete Reasürans)	35
3.3.3. Bölüşmeli Olmayan Reasürans Anlaşmaları.....	41
UYGULAMA FAALİYETİ.....	43
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	44
MODÜL DEĞERLENDİRME	48
CEVAP ANAHTARLARI	51
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	52
KAYNAKÇA	53

AÇIKLAMALAR

KOD	343FBS016
ALAN	Pazarlama ve Perakende
DAL/MESLEK	Sigortacılık
MODÜLÜN ADI	Tazminatlar ve Reasürans
MODÜLÜN TANIMI	Tazminat kavramı, tazminat ödeme şekilleri, tazminat hesaplama yöntemlerinin, hasar üzerinden yapılacak indirimler ve muafiyetlerin anlatılarak hasardan sonra sigorta bedelinin durumu ile ilgili anlaşmazlıkların ve diğer ödeme şekillerinin anlatıldığı, reasürans kavramı, çeşitleri ve olumlu olumsuz yönlerinin verildiği öğretim materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Hasar ödemesi yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Hasar tutarlarını hesaplayarak hasar ödemelerini yapabilecektir. Amaçlar: 1. Poliçeyi inceleyerek hasar tazminat tutarını hesaplayabileceksiniz. 2. Hasardan sonra sigorta bedelinin durumunu tespit edebileceksiniz. 3. Ödeme durumunu gösterir rapor düzenleyebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam : Sınıf ortamı, bilgisayar laboratuvarı Donanım : Bilgisayar, Projeksiyon,
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her öğrenme faaliyeti sonunda modülde verilen ölçme araçları ile ulaştığınız bilgi düzeyinizi kendi kendinize değerlendirebileceksiniz. Modül sonunda ise, kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak bir ölçme aracıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili öğrenci,

Şunu her zaman hatırlamak lazım ki bir sigortalının sahip olduğu değerleri sigorta kapsamına almasının temel nedeni her hangi bir olumsuzluk karşısında zararını karşılamaktır. Yani tazminat almaktır. Her müşteri aslında tazminat için sigortalı olmaktadır. Tazminat müşteri için bir garantiyken şirket için bir olumsuzluk yani giderdir. Sigortalının her hangi bir hasara uğramasın durumunda poliçe şartları çerçevesinde zararının giderilmesini talep edecektir sigorta şirketi de poliçeyi inceleyerek hasar poliçe şartlarına uygunsa tazminat miktarını hesaplayarak sigortalıya ödeme yapacaktır.

Ancak bazı durumlar vardır ki sigorta şirketi bu zarar miktarını karşı taraftan talep edebilir veya poliçe kapsamında değilse müşteriye bu ödemeyi yapmayabilir. Bu durumda karşı taraf ödemeyi kabul etmez ve değişik durumlar söz konusu olabilir. Burada da yargı, tahkim, rücu gibi kavramlar karşımıza çıkacaktır.

Bunun yanı sıra hasardan sonra sigorta bedelinin durumu söz konusu olmaktadır. Geriye kalan hasarlı malın durumu ne olacak. Eyer bu maldan geriye işe yarar bir kısım kalmışsa veya kalıntıları işe yararsa bunlar ne yapılacak gibi durumlar söz konusudur. Sigorta şirketimi bunları alacak veya sigortalıya mı kalacak.

Tabi bunların yanı sıra sigorta şirketlerinde kendilerini güvence altına almak isteyeceklerdir. Bunun için reasürans anlaşmaları yapacaklardır. Yani kendi risklerini belli bedel karşılığında başka bir şirketle paylaşacaklardır. Tabii ki bunu yaparken hangi tür reasürans anlaşmaları onlar için karlı olacaktır gibi konular gündeme gelmektedir.

Eğer bütün bunlar ilginizi çekiyorsa; bir sonraki sayfaya geçerek tazminat ve reasürans konusunda kendinizi yetiştirerek bu mesleğin vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul ettiriniz. Unutmayın siz bir sigortacısınız ve bu mesleğin en iyisini siz yapar en iyi şekilde gereklerini yerine getirirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Hasar tazminat tutarını hesaplayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sevgili öğrenci, bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Bölgemizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan tazminatlar hakkında bilgi alınız.
- Bölgemizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan aşkın(eksik) sigorta hakkında bilgi alınız.
- Bölgemizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan sovtaj ve sovtaj indirimi hakkında bilgi alınız.
- Bölgemizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan muafiyetler hakkında bilgi alınız. Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

1.TAZMİNATLAR

Tazminat, sigortalının, sigorta sözleşmesi satın almasının nedenidir. Sigortalıya, bir sigorta sözleşmesi gereği yapılacak hasar ödemesi, sigortalanan tehlikeden doğan fiili hasarın ölçüsüne göre yapılır. Çünkü sigorta sözleşmesi bir tazminat sözleşmesidir.

İstatistiksel ve matematiksel olarak ölçülebilen ve yine para birimi ile değerlendirilebilen riskler, sigortanın tazminat özelliğini doğurur. Riskin gerçekleşmesi neticesinde sigortalıya ödenen meblağa tazminat adı verilir. Bu meblağın dönmesinde esas, sigortalıyı hasardan önceki mali düzeyine getirmektir. O nedenle de poliçede ‘azami teminat’ diye belirlenen değer, riskin bütün üniteye zarar vermesi halinde sigortalının uğrayacağı azami zararın karşılığı olmalıdır.

Tazminat miktarı gerçekleşen hasar ve en çok sigorta poliçesindeki azami teminat tutarı ile sınırlıdır. Bu uygulama ile iş hayatında ev ekonomide haksız kazançların doğmasının önüne geçilir.

Sigorta bölümlendirmesinde esas olan yaklaşımlardan biri de meblağ sigortalı/tazminat sigortalı biçiminde bir ayrıma gitmektir. Meblağ sigortalılarında, sigortaya konu olayın gerçekleşmesi halinde ödenecek tutar önceden belli iken, Tazminat sigortalılarında bu tutarı, sigorta sözleşmesinin koşulları çerçevesinde, sigortalının uğradığı zarar belirler. Bu ayrıma göre de, hayat ve ferdi kaza sigortalı dışında kalan bütün mal ve sorumluluk sigortalı tazminat sözleşmeleridir.

Bu sözleşmelerin amacı, sigortalıyı olabildiğince, hasardan hemen önceki mali konumuna getirmektir. Sözleşmede öngörülen sigorta bedeli yeterli bir miktar ise, sigortalının zararını tatmin edici bir biçimde tazmin etme olanağını sağlayacaktır. Poliçe sahibinin daha az prim ödemiş vb. gibi kaygılarla, sigorta sözleşmesinin sigortalının gerçek zararının altında bir tazminat ödeyecek biçimde düzenlenmesine bir engel bulunmamaktadır. Ancak, bunun tersi mümkün değildir. Bir başka deyişle, sigorta sözleşmesi, sigortalının hasardan önceki mali düzeyinin üzerine çıkarılması için bir araç olarak kullanılamaz ve tazminat prensibi, sigortalının, rizikonun gerçekleşmesi nedeniyle kar sağlamasına engel olur. Esasen, bu prensip, sigortalının sigorta konusu ile olan meşru mali menfaat ilişkisi oranında sigorta yaptırabilmesine izin veren “sigortalanabilir menfaat” prensibi ile de sıkı sıkıya bağlantılı olup, tazminat ödemesi sigortalanabilir menfaati aşamaz.

Tazminat prensibini uygulanması değişik sigorta dalları itibariyle bazı farklılıklar gösterebilir.

Mal sigortalarında genel kural, ödenecek tazminatın, sigorta konusunun maliyetinin değil hasar tarihi ve yerindeki değerinin esas alınarak belirlenmesidir. Bina ve makinelerin sigortasında, tahmini yerine koymak değeri saptanarak, bundan eskime-aşınma, iyileştirme için indirim yapılır. Örneğin; 10 yıl önce satın alınmış bir makinenin bugünkü piyasa değeri 1.000 ise, 1.000 rakamından hareketle bu meblağı da 10 yıllık eskime- aşınma payı düşülerek tazminat hesaplamasına gidilir. Aradan geçen 10 yıllık süre içindeki teknolojik gelişmenin bir sonucu olarak 1.000 luk yeni makinenin teknik nitelikleri daha üstün ise söz konusu “iyileştirme” için de tazminattan indirim yapılması gerekir. Stoklara ilişkin tazminat belirlenmelerinde, hasar tarihindeki yerine koyma maliyeti esas alınır. Böylece, üretici için, ham madde değerine işçilik ve diğer maliyet kalemlerinin eklenmesi gerekir. Aynı şekilde, toptancı için malın üreticiden temin, perakendeci için de malın toptancıdan temin bedeli tazminat tutarını belirler. Ev eşyalarında ise, ana ilke, eşyanın yerine ikame edilebilme bedelinden eskime-aşınma ve iyileştirme için indirim yapılmasıdır.

1.1 Tazminat Ödeme Şekilleri

Tazminat ve giderlerin ödenmesi usulü; Sigorta şirketi, hak sahibinin kaza ve zarara ilişkin tespit tutanağını veya bilirkişi raporunu, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren poliçede belirlenen sınırlar dâhilinde kalan miktarı 8 (sekiz) iş günü içinde ödemek zorundadır. Bu ödeme süreleri branşlara göre değişiklik gösterebilir. Örneğin; dolu sigortalarında sigortacı, kesinleşmiş olan tazminat miktarını en kısa zamanda ve her halde 30 gün içerisinde sigortalıya ödemek zorundadır.

Sigortaca yapılacak ödeme mahiyeti; sigorta şirketinin zarar görene yapacağı ödeme maktu bir ödeme değildir. Zarar görenin gerçek zararı sigorta şirkettince ödenecektir. Ancak yapılacak ödeme de, sigorta poliçesinde belirlenen limitle, sınırlı olup, sigorta şirketi limitin üzerinde ödeme yapmayacaktır.

Sigortacı, tazminat ödeme yükümlülüğünü değişik biçimlerde yerine getirebilir:

- **Nakit ödeme:** Bu yöntem, birçok durumda en yaygın en pratik tazmin yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır. Nakit ödeme, özellikle “sorumluluk sigortaları”nda, tek tazmin yolu olmaktadır.

Resim 1.1: Nakit ödeme

- **Tamir:** Bu yolla, zarar gören sigorta konusunun, masrafı ve sorumluluğu tamamen kendisine ait olmak üzere, sigortacı tarafından tamir ettirilmesi öngörülmektedir. Tamir edilen nesnenin sigortalıya devri ile de tazminat yükümlülüğü yerine getirilmiş olur. Daha çok “kara taşıtları kasko” sigortalarında uygulanan bu yöntemle, anlaşmalı tamirciler aracılığıyla hasarın tazmini yoluna gidilir.

Resim 1.2: Hasarı onarma

- **Yerine Koyma:** Bu yöntemde, daha çok, sigorta konusunun tam ziyaa uğradığı ya da tamire değmeyecek kadar ağır bir biçimde hasar gördüğü durumlarda başvurulur. Kürk, mücevherat gibi eskime-aşınmanın fazla önem taşımadığı nesnelere cam kırılmasını ilişkin sigortalarda kullanılan bu yöntemde zararın tazmininin ötesinde hasarlı nesnenin sağlam olanıyla değiştirilmesi yoluna gidilir.

Resim 1.3:Hasar gören parçayı değiştirme

Yenileme: Bu yöntemde ise, daha çok, sigortacının sigortalının içine sinmediğı durumlarda, sigorta konusunun hasardan önceki haline getirilmesi amaçlanır. Özellikle yangın sigortalarında hasara uğrayan binanın eski haline getirilmesi biçiminde ortaya çıkan bu yöntem, yaygın bir uygulama alanına sahip değildir.

Resim 1.4: Yenisıyla değiştirilen hasar

Sigortacının ödeyeceğı tazminatı sınırlayan bazı hususlar bulunmaktadır:

- **Sigorta Bedeli:** Tazminat tutarı daha yüksek bir meblağ olsa bile, poliçede öngörülen sigorta bedelini aşamaz. Bu neden, sigorta bedelinin yeterli olup olmadığının sigortalı tarafından sürekli denetlenmesi gerekir. Öte yandan, özellikle sorumluluk sigortalarında, sigortacı, tazminat limitinin üzerine çıkan bazı masrafları da ödemeyi kabul edebilir. Nakliyat sigortalarında da, bu sigorta türünün özelliklerinden ötürü, belirli bir sigorta dönemi içinde poliçede gösterilen sigorta bedelinin birkaç katına ulaşan tazminat ödemeleri söz konusu olabilir.
- **Eksik Sigorta Hali:** Sigorta bedelinin sigorta değerinde düşük olması, sigortasının düşük sigorta bedeli üzerinden hesaplanan sigorta primiyle yetindiği anlamına geldiğinden, tazminat ödemesi de aynı oranda düşülerek yapılır. Bir başka deyişle, aradaki kısım için sigortalı kendi kendinin sigortacısı olmuş sayılır.
- **Muafiyet:** Muafiyet, poliçede, tazminat ödemesi sırasında hasarın sigortalının üzerinde kalması öngörülen bölümü olarak tanımlanabilir. Bu uygulama ile sigortacının ödeyeceği tazminata sınırlama getirilmesi bulunmaktadır.
- **Poliçe Limitleri:** Bazı poliçeler, sigorta konusu bünyesindeki bazı kalemler için ödenecek tazminatı toplam sigorta bedelinin belirli bir yüzdesi ile sınırlamaktadır. Örneğin, enkaz kaldırma masraflarını veya ev eşyalarını teminat altına alan bir poliçede, “tablo, mücevherat, antika ve.” için ödenecek tazminatın toplam sigorta bedelinin belirli bir yüzdesini aşmayacağı hükme bağlanabilir.

1.2 Örnek Tazminat Hesaplamaları

- **Maddi Hasarlar:**

ÖRNEK 1:

Kullanım tarzı özel otomobil olan sigortalı A aracı 01.07.2007 tarihinde B aracına hasar vermiş olup, kaza tespit tutanağında kusur oranı %50'dir. B aracının maddi hasarı 4.000-YTL'dir. 2007 yılı maddi hasar teminat limitleri araç başına: 5.000-YTL kaza başına 10.000-YTL ise B aracına ödenecek hasar meblağı ne kadardır?

Ödenecek Hasar Meblağı:

$$4.000\text{-YTL} \times \%50 = 2.000\text{-YTL}$$

Resim 1.5: Kaza

ÖRNEK 2:

Kullanım tarzı özel otomobil olan sigortalı A aracı 01.07.2007 tarihinde B aracına hasar vermiş olup, kaza tespit tutanağında kusur oranı %75'dir. B aracının maddi hasarı 8.000-YTL'dir. 2007 yılı maddi hasar teminat Limitleri araç başına: 5.000-YTL kaza başına 10.000-YTL ise B aracına ödenecek hasar meblağı ne kadardır?

Ödenecek Hasar Meblağı:
 $8.000\text{-YTL} \times \%75 = 6.000\text{-YTL}$

Araç başına teminat limiti 5.000-YTL olduğundan ödenecek meblağ 5.000-YTL'dir.

Eksik kalan 1.000-YTL tutarındaki hasar işletenin ihtiyari mali sorumluluk poliçesi varsa bu poliçeden karşılanır, yoksa işletenin sorumluluğunda değerlendirilmektedir.

Resim 1.6: Bozulan araç

➤ Tedavi Masrafları:

ÖRNEK 1:

Kullanım tarzı özel otomobil olan sigortalı araç 01.07.2007 tarihinde yayaya çarpmış ve yaralanmasına sebep olmuştur. Sigortalının olayda kusuru %25 olup, yayanın kusuru %75'dir. Tedavi masrafları faturalara göre 5.000-YTL olup, 2007 Yılı tedavi masrafları limitleri kişi başına: 50.000-YTL kaza başına 250.000-YTL ise yayaya ödenecek tazminat tutarı ne olmalıdır?

Ödenecek tazminat meblağı:
 $5.000\text{YTL} \times \%25 = 1.250\text{-YTL}$

Resim 1.7: Yaya geçidi

Tedavi giderlerinin karşılanması için öncelikle kazaya karışan taşımacının Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasına (Ferdî Kaza Sigortası) ; söz konusu sigortanın bulunmaması veya teminat limitlerinin yetersiz kalması hallerinde, Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortasına (Taşımacılık Sigortası) ; söz konusu sigortanın hiç yaptırılmamış olması hali de dâhil olmak üzere bu sigortayla karşılanamayan zararlar için Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasına (Trafik Sigortası) ve varsa İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasına başvurulmalıdır.

Resim 1.8: Yolcu taşımacılığı

1.3. Aşkın (Eksik) Sigorta

Sigortası genel şartları uyarınca sigorta bedelinin sigorta değerine eşit olması esastır. buna göre eğer sigorta bedeli sigorta değerinden düşükse eksik sigorta; eğer yüksekse aşkın sigorta kavramlarından bahsetmek gerekir.

1.3.1. Eksik Sigorta

Poliçede belirtilen sigorta bedeli, sigorta edilen menfaatin hasara uğradığı andaki değerinden düşük olduğu takdirde, menfaatin bir kısmının zarara uğraması halinde sigortacı, aksine sözleşme bulunmadıkça sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranı neden ibaretse zararın o kadarından sorumludur.

Yani sigorta poliçesinde azami teminat bedelinin malın gerçek değerinden az gösterilmesidir. Sehven, sigortalının kötü niyeti olmadan, gerçek değerini sigorta edilmemiş olması söz konusu olabileceği gibi, daha az prim ödemek amacıyla bilerek ve isteyerek, teminat eksik gösterilmiş olabilir. Sigortalı, sigorta meblağını düşük tutmakla, haksız olarak sigortacıya ödeyeceği prim tutarından tasarrufta bulunmaktadır. Eksik sigortaya karşı müeyyide olarak, genellikle, ‘proporsiyon(oran) kuralı’ uygulanır.

Sigorta poliçesinde, sigortalanan varlığın tüm değeri kadar bir azami teminat değeri gösterilmemiş ve bu değerle ilgili prim ödenmemişse, o zaman bu varlığın bir kısmı sigorta ettirilmiş ama bir kısmı ettirilmemiş demektir. Sigorta şirketinin mükellefiyeti sigortalanan kısımla ilgilidir. Sigortalı kısmı sigortasız kısımdan ayırmak mümkün olmayacağına göre çözüm, sigortalın olan azami teminat bedelinin, mal varlığının gerçek değerine oranı kadar bir oranı sigortalı sayarak, hasarla ilgili teminat tutarının da bu orana karşılık olan kısmını ödemektir.

Resim 1.9: Yangın sigortası konusunu oluşturan emtia

1.3.2. Aşkın Sigorta

Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerini aşarsa sigortanın bu değeri aşan kısmı geçersizdir. Sigorta süresi içinde haberdar olan sigortacı bu durumu sigortalıya ihbar eder ve sigorta bedelini ve primin bu aşkın bedele ait kısmını indirir ve fazlasını sigortalıya iade eder. Sigorta ettiren, aşkın sigortayı sehven yaptırmış olabileceği gibi, hasardan sonra gerçekleşen zarar-ziyandan daha fazla bir tazminat almak amacıyla yaptırmış olabilir. Aşkın sigortada, sigortalı azami teminatı daha fazla göstermesine rağmen, hasarını, gerçekleşen hasarın telafisi, yani yerine konması için gereken değer kadarıyla alır. Fazla prim ödemiş olması ya da poliçede azami teminat değerinin fazla gösterilmiş olması sigortalıya yasal bir hak sağlamaz.

Kanun koyucu, aşkın sigorta durumunda azami teminat olarak sigortalı malın hasardan bir gün önceki değerinden fazlasının tazminat olarak ödenmesini engellemiştir. Kısmi hasar durumunda da gerçekleşen hasarın karşılığı tazminat olarak ödenir.

Resim: 1.10: Sigorta ettirilen emtia

1.3.3. Eksik Sigorta Örnek Olay

100 milyon YTL değerinde bir mal varlığının, azami teminat değerini 50 milyon YTL gösterip %50 oranında eksik sigorta ile poliçe düzenleyen bir sigortalının, 30 milyon YTL'lik bir hasarının meydana geldiğini varsayalım. Doğal olarak hasar ekspertizi sırasında sigortalı malın gerçek değerinin 100 milyon YTL olduğu açığa çıkacak ve %50 eksik sigorta yaptırdığı saptanmış olacaktır. Bu sigortalı, malını gerçek değerinin yarısı kadar bir değerle sigorta ettirdiği, başka bir deyişle, malının %50'si sigortasız olduğu için, gerçekleşen hasarın da yarısını yani 30 milyon YTL'nin yarısı olan 15 milyon YTL'yi tazminat olarak alabilecektir. Bu sigortalıya hasarının tamamının ödenmesi, hem riskini tam olarak gösterip sigortalatan diğere sigortalılara zarar verecek, hem de primini tam olarak ödeyen sigortalılardan toplanan paranın, sigorta sistemini sabote eden sigortalılara gitmesine neden olacaktır. Sigorta özellik ve prensipleri ile yasalar böyle bir haksız kazanca olanak sağlamazlar.

1.4. Sovtaj ve Sovtaj İndirimi

Hasardan sonra arta kalana sovtaj, kalıntını değerine sovtaj değeri, denir. Sovtaj olayı, sigorta şirketinin tam ziya olayında hasarlı malın kalıntısı üzerinde elde ettiği hakla ilgilidir. Tam ziya tazminatı ödeyen sigorta şirketi malın kalıntısının değerine rücu edebilir.

Örneğin; sigortalı bir konfeksiyon fabrikasında yangın çıkmıştır. Yangın söndürüldükten sonra, kalan mamul, yarı mamul, ham ve yardımcı maddeler içinde, yanmadığı halde ıslaklı, is, duman, kirlenme, çığnenme, üst üste atılma nedeniyle zarar görmüş mallar vardır. Bunlar çöpe atılacak kadar yanmadığından dolayı değerlendirilmeleri söz konusudur ve sigorta şirketleri istemedikleri takdirde bu kalan malları almak zorunda değildirler. Bu kalıntının değeri ekspertiz raporunda belirtilir ve doğal olarak sigortalıya ödenecek tazminat miktarından düşülür.

Bu indirimde de **sovtaj indirimi** denir. Uygulamada, sovtaj indirimi yapıldığı gibi, sigortacı hasardan sonra, tazminatın tümünü ödeyerek bu malların kendisinde kalmasını isteyebilir.

Resim 1.11: Hurdaya çıkan araç

1.4.1. Örnek Olay

Sigorta poliçesinde malla ilgili azami teminat değerinin 250 milyon YTL olduğunu ve bu poliçede eksik ya da aşkın sigorta olmadığını varsayalım. Yangın nedeniyle mallarda 150 milyon YTL zarar tespit edildiğini ve hasar gören maldan kalan kalıntının da 6 milyon YTL'ye hurda olarak satılabileceğini varsayalım. Sigorta şirketi bu mala bir alıcı bulup sigortalı ile anlaşarak satarsa, bu parayı hasar dosyasına koyarak sigortalıya tazminatını tam olarak öder. Sigortalı bu malı kendisinde bırakırsa, sigorta şirketi malla ilgili hasarı öderken, 150 milyon YTL'den 6 milyon YTL sovtaj değerini düşerek tazminatı öder

1.5. Muafiyet

Muafiyet kavramı, tazminatın ödenmesi sırasında söz konusu hasarın sigortalının üzerinde kalan bölümü olarak tanımlanabilir. Muafiyet uygulaması, sigortalıyı kısmen kendi kendinin sigortacısı yaparak daha özenli davranmaya yöneltmeyi ve sigortacıyı da ufak tutarlardaki hasarlarla uğraşmaktan kurtarmayı amaçlamaktadır.

Muafiyetli poliçede bahsi geçen muafiyet; hasar sonucunda sigortalının katılım payıdır. Yani hasar tazminatı hesaplanırken, poliçede yazılı muafiyet oranına göre hesaplanan tutar sigortacı tarafından ödenmez. Muafiyetli poliçe düzenlenmesindeki amaç; sigortalının karşılaştığı küçük hasarların tazminatlarını kendisinin üstlenmesidir. Böylelikle poliçe priminin düşmesi, meydana gelen zararlara sigortalının da katılımını sağlamak suretiyle, dikkat ve özenin arttırılması amaçlanmıştır.

Muafiyet oranı belirlenirken taraflar karşılıklı olarak muafiyetin ne şekilde olacağına karar verirler.

İki türlü muafiyet vardır;

- Entegral Muafiyet
- Tenzili Muafiyet

1.5.1. Entegral Muafiyet

Sigorta şirketi ile sigortalı arasında, hasarın nasıl paylaşılacağına ilişkin diğer bir muafiyet şeklidir ve tenzili muafiyete göre bugün pek fazla kullanılmamaktadır. Bu muafiyet şekline göre, sigorta bedelinin %1, %3 gibi belirlenmiş bir oranının veya belli bir miktarın altında kalan tüm hasarlar sigortalı tarafından karşılanmakta, hasar tutarı bu oran veya miktarı geçtiği anda hasarın tamamı sigorta şirketi tarafından ödenmektedir.

ÖRNEK 1:

Sigorta Bedeli: 100.000 YTL

Entegral Muafiyet :% 1

1. Hasar: 500 YTL (Sigortalı tarafından ödenecek)
2. Hasar: 750 YTL (Sigortalı tarafından ödenecek)
3. Hasar: 1.250 YTL (Sigortacı tarafından ödenecek)

Yukarıdaki örnekte üç adet hasar verilmektedir ve 1. ve 2. hasar, %1 olarak belirlenmiş (1.000. YTL) entegral muafiyetin altında kalmaktadır ve sigortalı tarafından ödenmesi gerekmektedir. 3. Hasarda ise, entegral muafiyet sınırı aşılmaktadır ve bu durumda hasarın tamamı (1.250 YTL) sigorta şirketi tarafından ödenecektir.

ÖRNEK 2:

Muafiyet Tutarı : 5.000.000

Hasar : 3.500.000 → Ödenmez
Hasar : 5.500.000 → **Tamamı Ödenir**

1.5.2. Tenzili Muafiyet

Hasarın, poliçede öngörülen muafiyet tutarını aşan kısmı ödenir; muafiyet altındaki hasarlar ise ödenmez.

ÖRNEK 1:

Muafiyet Tutarı : 5.000.000
Hasar : 3.500.000 → Ödenmez
Hasar : 5.500.000 → **500.000** kısmı ödenir.
(5.500.000 -5.000.000)

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sigorta tazminatlarını yapınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nakit tazminat ödemelerini sayınız. ➤ Tazminatta tamir etme işleminden bahsediniz. ➤ Tazminat ödemelerinde yerine koymayı söyleyiniz. ➤ Tazminat ödemelerinde yenilemeden bahsediniz. ➤ Sigortacının ödeyeceği tazminatı sınırlayan hususları sayınız. ➤ Sigortacının ödeyeceği tazminatı sınırlayan hususlardan eksik sigorta halinden bahsediniz. ➤ Sigortacının ödeyeceği tazminatı sınırlayan hususlardan muafiyeti açıklayınız. ➤ Sigortacının ödeyeceği tazminatı sınırlayan hususlardan poliçe limitleri açıklayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sigortada indirimleri ve özel durumları hesaplayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eksik sigortayı hesaplayınız. ➤ Aşkın sigortayla ilgili örnek yapınız. ➤ Sovtanj indirimini hesaplayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muafiyetleri hesaplayınız..	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Entegral muafiyet ile ilgi hesaplama yapınız. ➤ Tenzili muafiyeti hesaplayınız

A. OBJEKTİF TESTLER

Bu faaliyet sonucunda hangi bilgileri kazandığınızı, aşağıdaki soruları cevaplayınız. Soruların sadece bir doğru cevabı vardır.

- 1) Sigortalının, sigorta sözleşmesi satın almasının nedeni nedir?
  - A.) Tazminat
  - B.) Hasar
  - C.) Risk
  - D.) Belirsizlik
- 2) Sigorta şirketi, hak sahibinin kaza ve zarara ilişkin tespit tutanağını veya bilirkişi raporunu, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren poliçede belirlenen sınırlar dâhilinde kalan miktarı kaç gün içerisinde ödemek zorundadır?
  - A.) 7
  - B.) 8
  - C.) 9
  - D.) 10
- 3) Aşağıdakilerden hangisi sigortacının tazminat ödeme yöntemlerinden biri değildir?
  - A.) Nakit
  - B.) Tamir
  - C.) Saklama
  - D.) Yerine koyma
- 4) Kullanım tarzı özel otomobil olan sigortalı A aracı 01.07.2006 tarihinde B aracına hasar vermiş olup, kaza tespit tutanağında kusur oranı %50'dir. B aracının maddi hasarı 8.000-YTL'dir. 2006 Yılı maddi hasar teminat limitleri araç başına: 9.000-YTL kaza başına 10.000-YTL ise B aracına ödenecek hasar meblağı ne kadardır?
  - A.) 7.000 YTL
  - B.) 6.000 YTL
  - C.) 5.000 YTL
  - D.) 4.000 YTL
- 5) Kullanım tarzı özel otomobil olan sigortalı A aracı 01.07.2006 tarihinde B aracına hasar vermiş olup, kaza tespit tutanağında kusur oranı %25'dir. B aracının maddi hasarı 8.000-YTL'dir. 2006 Yılı maddi hasar teminat Limitleri araç başına: 5.000-YTL kaza başına 10.000-YTL ise B aracına ödenecek hasar meblağı ne kadardır?
  - A.) 2.000 YTL
  - B.) 3.000 YTL
  - C.) 4.000 YTL
  - D.) 5.000 YTL

- 6) 2.000 YTL değerinde bir mal varlığı olan sigortalı sigorta yaptıırken malının değerini 1.000 YTL olarak göstermiştir. Sigorta tarihinden 1 ay sonra bir hasar meydana gelmiş ve tespit sonucu 500 YTL'lik hasar meydana gelmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda sigortalı emtianın asıl değerinin 2.000 YTL olduğu ortaya çıkmıştır. Sigortalının alacağı tazminat miktarı ne kadardır. ?
- A.) 350
B.) 375
C.) 475
D.) 500
- 7) 35.000 YTL değerinde bir aracı bulunan sigortalı yaptığı kaza sonucu aracı hurdaya çıkmıştır. Sigorta şirketi aracı hurda fiyatını öğrenip bir hurdacıya satmıştır. Sigortalının alacağı tazminat miktarı ne kadardır?
- A.) 6.000 YTL
B.) 24.000 YTL
C.) 35.000 YTL
D.) 41.000 YTL
- 8) Değeri 100.000 YTL olan bir emtia entegral muafiyet %3 uygulanarak sigortalanmıştır. Belli bir süre sonra çıkan yangında 25.000 YTL lik bir hasar meydana gelmiştir. Meydana gelen zarar kim tarafından karşılanacaktır?
- A.) Reasürans şirketi tarafından
B.) Sedan şirket tarafından
C.) Tamamı sigortacı tarafından
D.) Tamamı sigortalı tarafında
- 9) Değeri 100.000 YTL olan bir emtia tenzili muafiyet 20.000 YTL uygulanarak sigortalanmıştır. Belli bir süre sonra çıkan yangında 25.000 YTL lik bir hasar meydana gelmiştir. Sigortalının alacağı tazminat miktarı ne kadardır?
- A.) 5.000 YTL
B.) 10.000 YTL
C.) 15.000 YTL
D.) 20.000 YTL

Cevaplarınızı modülün sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız.

B. ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki sorulara Evet, Hayır olarak cevap veriniz:	Evet	Hayır
1. Sigortalının sigorta sözleşmesini satın almasının sebebi tazminat mıdır?		
2. Tazminat miktarı gerçekleşen hasar ve en çok sigorta poliçesindeki azami teminat tutarı ile sınırlı mıdır?		
3. Tarla ürünlerinde, tahıllarda tane ana ürün müdür?		
4. Nakit ödeme yöntemi sigortacının tazminat ödeme yöntemlerinden biri midir?		
5. Sigortası genel şartları uyarınca sigorta bedelinin sigorta değerine eşit olması mı gerekir?		
6. Eksik sigorta poliçedeki azami teminat bedelinin malın gerçek değerinden az gösterilmesine mi denir?		
7. Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerini aşarsa sigortanın bu değeri aşan kısmı geçersiz midir?		
8. Pert olmuş araçların bir değeri var mıdır?		
9. Sigortacı tazminatın tümünü ödeyerek hasar gören malın kendisinde kalmasını isteyebilir mi?		
10. Muafiyetli poliçede bahsi geçen muafiyet; hasar sonucunda sigortalının katılım payı mıdır?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı modülün sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz

Tüm sorulara evet cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Hasar sonrası sigorta bedelini hesaplayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sevgili öğrenci, bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Bölgenizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan hasar sonrası sigorta bedeli konusunda bilgi alınız.
  - Bölgenizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan hasar sonrası sigorta bedeli hakkında bilgi alınız.
- Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

2.HASARDAN SONRA SİGORTA BEDELİ

Bir hasar meydana geldikten sonra oluşmuş bir zarar ve zarar görüp de zararının tazminin bekleyen sigortalı zararının karşılanması için sigorta şirketine gerekli belgeleri vererek zararın tazminini ister. Ancak bununla beraber zarar miktarını tespit edilmesi sigortalının istekleri zarar sonra az da olsa hurda edebilecek bir değer kalmışsa bunların tespit edilmesi gereklidir. Burada bunlar detaylı olarak anlatılacaktır.

2.1. Sigorta Bedelinin Durumu

Hasardan sonra sigorta bedelinin durumu, değişik sigorta dallarına göre farklılık göstermektedir.

- **Yangın Sigortaları:** Yangın poliçesi çerçevesinde bir hasar ödendiği zaman, sigorta bedeli, ödenen hasar tutarı kadar azalır. Malın tamirinden sonra, sigortanın aynı bedel üzerinden devam edebilmesi için, sigortalı tarafından, poliçenin bitim tarihine kadar olan süre için ek bir prim ödenir. Çok küçük hasarlarda, söz konusu ek prim çok düşük olacağı için, sigortacı, bu ek primi almadan da sigorta bedelini yenileyebilir.

Resim 2.1: Yangın

- **Nakliyat Sigortaları:** Bu sigorta dalında, hasardan sonra sigorta bedelinin yenilenmesi zorunluluğu yoktur. Yıllık bir tekne poliçesinin yürürlükte olduğu sırada çeşitli tarihlerde ödenen hasarlar toplamı sigorta bedelinin aşabilir. Öte yandan, tekne sigortacısı, aynı sigorta dönemi içinde, kısmi bir hasar görmesinden sonra buna ek olarak tam ziya için de tazminat ödeyebilir.

Tamir edilmemiş bir hasar ise, aynı sigorta dönemi içinde, tam ziya'a ek olarak talep edilemez. Ancak, örneğin gemi, yürürlükteki sigorta dönemi içinde tam ziyaa uğramışsa, sigortalının bir önceki sigorta döneminde meydana gelmiş olan ve tamir edilmemiş bulunan hasardan ötürü tazminat talebi hakkı vardır. Bu hak, bir sonraki sigorta döneminde elde edilen "tam ziya" tazminatına karşın, varlığını sürdürmektedir.

Resim 2.2: Nakliyat

➤ **Kaza Sigortaları:** Kaza sigortalarındaki uygulama, değişik sigorta türlerine göre, farklı olmaktadır:

- **Ferdi Kaza Sigortaları:** Bu sigorta türünde böyle bir konu ortaya çıkmaz.
- **Mal Sigortaları:** Sigorta bedelinin hasardan sonraki durumu, yangın sigortalarındaki esaslara göre belirlenir. Ancak, kasko sigortalarında, ödenen hasar tutarı kadar meblağın yenilenmesi söz konusu olmayabilir. Bazı poliçeler, aracın tam zıya bedeline kadar ödemeyi öngörmektedir.
- **Finansal Nitelikli Sigortalar:** Emniyeti suiistimal sigortalarında hasardan sonra sigorta bedelinin yenilenmesi söz konusu değildir. Kar kaybı vb. sigortalarda ise sigorta bedeli hasar tutarı kadar azalma gösterir.
- **Sorumluluk Sigortaları:** İlke olarak, bir hasar ödemesinden sonra, sigorta bedelinin ödenen miktar kadar yenilenmesine gerek yoktur. Ancak sigorta dönemi içinde ödenecek tazminat tutarı için bir üst limit öngören poliçelerde, söz konusu limitin aşılması durumunda, teminatı, yeniden prim ödeyerek sürdürme zorunluluğu doğabilir.

2.2. Lütuf (Ex-Gratia) Hasar Ödemeleri

Hasarı şu yada bu nedenle sigorta poliçesiyle sağlanan teminatın dışında kalması durumunda, sigortacının hiçbir yükümlülüğü yoktur ve tazminat talebinin geri çevrilmesi çok doğaldır.

Ancak, gerek sigortalı ile sigortacı arasındaki ilişkinin niteliği, gerekse hasarı içeriği ve tutarı, bazen bu yönde bir hareket tarzını haklı göstermeyebilir. Bu gibi durumlarda, sigortacı, tazminat talebinin geri çevirme yerine karşılama yolunu seçerek hasarı öder. Bu durumda, sigortacı açısından yasal bir zorunluluk olmamasına ve sorumluluk da kabul edilmemesine karşın hasarın ödenmesine “lütuf (ex-gratia)” ödemesi adı verilir.

Resim 2.3: Ödeme

2.2.1. Lütuf Ödemelerin Yararı

Lütuf ödemeleri hakkında değişik görüşler öne sürülmektedir. Bu tür ödemelerin yararına ilişkin olarak şu hususlar sıralanabilir:

- Sigortalının bir poliçe koşulunu ya da yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sigortacının tazminat talebini geri çevirme hakkı doğabilir; ancak, böylesi bir uygulama, katı ve iyi niyetten uzak bir yaklaşım olacaktır.
- Hasar ödemelerinde esnek bir tutum, diğer poliçe sahipleri ve olası sigortalılara karşı en iyi reklâm aracıdır.
- Tazminat ödemelerinde benimsenecek katı bir yaklaşım, portföy kaybına yol açarak sigortalıların ödedikleri sigorta primleriyle oluşturdukları fonun zayıflaması sonucunu doğurabilir.

2.2.2. Lütuf Ödemelerinin Sakıncaları

Lütuf ödemelerine ilişkin sakıncalı noktalar şunlar olabilir:

- Poliçe ile sağlanan teminatın bazı sınırları vardır ve alınan sigorta primi de bu sınırlamalar göz önünde tutularak belirlenmiştir. Bu nedenle, söz konusu sınırlamaların dışında kalan hasar talepleri kabul edilmemelidir.
- Hasar ödemelerinde fazla esnek ve cömert davranma, kötü örnek oluşturur ve poliçe sahiplerini aşırı taleplerde bulunmaya yöneltir.
- Zorunlu olmadığı halde yapılan bu tür hasar ödemeleri, sonunda, bütün poliçe sahiplerinin ödeyeceği primlerde yükselmeye yol açacaktır.

Lütuf ödemeleri konusunda izlenecek en sağlıklı yol, ölçülü davranma ve bu tür ödemelerin olağan bir uygulamaya dönüştürmemek olacaktır.

Şunu da belirtmek gerekir ki, bu tür ödemeler hiçbir şekilde emsal oluşturmazlar ve genellikle de hasarın tamamını kapsamazlar. Öte yandan, sigorta şirketlerinin, bu gibi ödemelerde bulunmak için, istisnai olarak, Bölüşmesiz (Hasar Fazlası) Reasürans anlaşmalarında ise, ilke olarak, reasürörün onayı olmadan onun tazminat ödemesini gerektirecek şekilde bir lütuf ödemesi yapılamaz.

2.3. Hasara İlişkin Anlaşmazlıklar

Hasar ve tazminat taleplerine ilişkin konularda, sigortacı ile sigortalının her zaman görüş birliği ve anlaşma içinde olmaları beklenemez. Gerçekten de, gerek hasarın sigorta poliçesince sağlanan teminatın kapsamına girip girmediği, gerekse hasar tutarı hakkında taraflar arasında görüş ayrılıkları olması doğaldır. Bu tür anlaşmazlıkların çözümlenmesinde izlenecek yolları üç bölümde toplamak mümkündür:

- Görüşme
- Yargı
- Tahkim

2.3.1. Görüşme

Anlaşmazlığın çözümü için, taraflar, karşılıklı görüşmelerde bulunurlar ve bir çok durumda da bir orta noktada anlaşmaya varılır.

Resim 2.4: Anlaşmazlık sonucu yapılan görüşme

2.3.2. Yargı

Özellikle, hasarın teminat kapsamına girip girmediği hususunda taraflar arasında görüş farklılığı varsa, bu tür bir anlaşmazlığın çözümü ancak yargı önündü sağlanabilir.

Doğrudan doğruya talep ve dava hakkı zara gören, mali sorumluluk sigortasında öngörülen sınırlar içinde doğrudan doğruya sigortacıya karşı talepte bulunabileceği gibi dava açabilir.

Trafik kazalarından doğan hukuki sorumluluğa ilişkin davalarda; Sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer ile kazanın meydana geldiği yer mahkemesinde açılabilir.

Aynı dava sigorta şirketine karşı açılmamış olup, işletene karşı açılmışsa, genel hükümlere göre ya davalının ikametgâhı veya kazanın meydana geldiği yer mahkemesi yetkilidir.

Davanın miktarına göre Sulh veya Asliye Hukuk mahkemelerinde açılır. 5.000 YTL ve altı taleplerde Sulh Hukuk, 5.000 YTL üstünde ise Asliye Hukuk mahkemesinde açılır. Eğer davanın tarafları tacir ise ve haksız fiil ticari bir işletmeyi ilgilendiriyorsa; dava ticaret mahkemesinde görülür. Otobüs, minibüs, taksi gibi araçlarda yolcu olarak bulunan kimselerin bunlara açacağı davalar ticaret mahkemesinde görülür. Motorlu araç kazası aynı zamanda iş kazası ile dava iş mahkemesinde açılmalıdır. Sigortalı ile sigorta şirketi arasındaki davalarda iş ticari bir olduğundan ticaret mahkemesi görevlidir.

Resim 2.5: Anlaşmazlığın yargıya yansması

2.3.3. Tahkim

Sigortacının hasara ilişkin sorumluluğundan çok hasar tutarı konusunda bir anlaşmazlık söz konusu olduğunda “tahkim” yoluna başvurulur.

Birçok sigorta poliçesinde, anlaşmazlıklarda bağımsız bir hakeme başvurulmasını öngören hükümler bulunmaktadır. Hakemin vereceği karar taraflar için bağlayıcı nitelikte olmaktadır. Ancak, sorumluluk sigortalarında, hakem kararının üçüncü kişilerin yargıya başvurusu hususunda bir engel oluşturmadığını da belirtmek gerekir.

Tahkim yönteminin, özellikle yargı yolu ile kıyaslandığında, önemli üstünlükleri olduğu görülmektedir. Gerçekten de, yargı süreci aylar hatta yıllar alırken, tahkimle birkaç hafta ya da ay içinde sonucu gidebilir.

Öte yandan, anlaşmazlığın yargıya gitmesi, özelde ilgili sigortacı, genelde de sigorta sektörü için “kötü reklâm” olur. Diğer taraftan, yargı yolunun, **tahkime göre, çok daha masraflı olacağını da söylemek mümkündür. Nihayet, konunun uzmanı bir “hakem”, konuya yabancı bir “yargıç”tan daha sağlıklı bir karar verebilir.**

Bu bölümde, son olarak, özellikle bireye ilişkin sigortalara ilişkin anlaşmazlıkların çözümünde ön plana geçen ve son yıllarda önemli gelişmeler gösteren “Sigorta Ombudsman Büroları (IOB: Insurance Ombudsman Bureau)”ndan söz etmekte yarar var. Bu uygulamada, sigortalı, sigortacının verdiği hizmetten memnun kalmazsa, konuyu sigortacının üyesi olduğu bu tür bir büroya götürebilmektedir. Büronun kararı sigortacı için bağlayıcı olurken, sigortalının bu kararı kabul ya da konuyu yargıya götürme seçenekleri olabilir. Son yıllarda yaygınlık kazanan bu yöntem örneğin İngiltere’de 1981’de uygulamaya konuşmuş olup, bu tür bir büronun –Lloyd’s dâhil- 300’ün üzerinde üyesi vardır. Sigortalı, anlaşmazlıkla ilgili olarak, sigorta şirketinin üst yönetiminden olumlu bir sonuç elde edememesi halinde, konuyu 6 ay içinde IOB’ye götürebilmektedir.

Resim 2.6:Tahkim Kurulu incelemesi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasardan sonra sigorta bedelini tespit ediniz	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yangın hasarlarından sonra sigorta bedelinin durumunu araştırınız. ➤ Nakliyat hasarlarından sonra sigorta bedelinin durumunu araştırınız ➤ Bir sigorta şirketine giderek sigorta bedelinin durumunu detaylarıyla öğreniniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Şirketin sorumluluğu dışında kalan ödemeleri tespit ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sigorta şirketine giderek lütuf ödemelerini araştırınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasara ilişkin anlaşmazlıkları çözümleyiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasara ilişkin anlaşmazlıklardan görüşmeyi araştırınız. ➤ Hasara ilişkin anlaşmazlıklardan tahkim araştırınız. ➤ Hasara ilişkin anlaşmazlıklardan bir avuta giderek yargı sürecini öğreniniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. ÖLÇME SORULARI

Bu faaliyet sonucunda hangi bilgileri kazandığınızı, aşağıdaki soruları cevaplayınız. Soruların sadece bir doğru cevabı vardır.

1. Poliçesi çerçevesinde bir hasar ödendiği zaman, sigorta bedeli, ödenen hasar tutarı kadar azalır. Malın tamirinden sonra, sigortanın aynı bedel üzerinden devam edebilmesi için, sigortalı tarafından, poliçenin bitim tarihine kadar olan süre için ek bir prim ödenir. Çok küçük hasarlarda, söz konusu ek prim çok düşük olacağı için, sigortacı, bu ek primi almadan da sigorta bedelini yenileyebilir. Noktalı yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?
  - A) Yangın
  - B) Nakliyat
  - C) Kaza
  - D) Ferdi kaza
2. Hangi sigorta dalında hasardan sonra sigorta bedelinin yenilenmesi zorunluluğu yoktur?
  - A) Yangın
  - B) Nakliyat
  - C) Kaza
  - D) Ferdi kaza
3. Aşağıdakilerden hangisi lütuf ödemelerinin yararlarından değildir?
  - A) Sigortalının bir poliçe koşulunu ya da yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sigortacının tazminat talebini geri çevirme hakkı doğabilir; ancak, böylesi bir uygulama, katı ve iyi niyetten uzak bir yaklaşım olacaktır.
  - B) Hasar ödemelerinde esnek ve anlaşılı bir tutum, diğer poliçe sahipleri ve olası sigortalılara karşı en iyi reklâm aracıdır.
  - C) Zorunlu olmadığı halde yapılan bu tür hasar ödemeleri, sonunda, bütün poliçe sahiplerinin ödeyeceği primlerde yükselmeye yol açacaktır.
  - D) Tazminat ödemelerinde benimsenecek katı bir yaklaşım, portföy kaybına yol açarak sigortalıların ödedikleri sigorta primleriyle oluşturdukları “fon”un zayıflaması sonucunu doğurabilir.

4. Aşağıdakilerden hangisi lütuf ödemelerinin zararlarından değildir?
- A) Poliçe ile sağlanan teminatın bazı sınırları vardır ve alınan sigorta primi de bu sınırlamalar göz önünde tutularak belirlenmiştir. Bu nedenle, söz konusu sınırlamaların dışında kalan hasar talepleri kabul edilmemelidir.
- B) Hasar ödemelerinde fazla esnek ve cömert davranma, kötü örnek oluşturur ve poliçe sahiplerini aşırı taleplerde bulunmaya yöneltir.
- C) Zorunlu olmadığı halde yapılan bu tür hasar ödemeleri, sonunda, bütün poliçe sahiplerinin ödeyeceği primlerde yükselmeye yol açacaktır.
- D) Sigortalının bir poliçe koşulunu ya da yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sigortacının tazminat talebini geri çevirme hakkı doğabilir; ancak, böylesi bir uygulama, **katı ve iyi niyetten uzak bir yaklaşım olacaktır.**
5. Aşağıdakilerden hangisi hasara ilişkin anlaşmazlıklardan değildir?
- A) İkame
- B) Görüşme
- C) Yargı
- D) Tahkim
6. 10.000 YTL lik bir hasar sonucu yargı yoluna giden sigortalı hangi mahkemede dava açar?
- A) Ağır Ceza Mahkemesi
- B) Asliye Hukuk Mahkemesi
- C) Sulh Hukuk Mahkemesi
- D) İş Mahkemesi
7. 74.000 YTL lik bir hasar sonucu yargı yoluna giden sigortalı hangi mahkemede dava açar?
- A) Sulh Hukuk Mahkemesi
- B) İş Mahkemesi
- C) Asliye Hukuk Mahkemesi
- D) Ağır Ceza Mahkemesi

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı modülün sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

B. UYGULAMALI TEST

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yangın poliçesinde bir hasar ödendiği zaman, sigorta bedeli ödenen hasar tutarı kadar azalır mı?		
Nakliyat sigortalarında gemi tam ziyaya uğramışsa bir önceki döneme ait hasardan ötürü tazminat talebi hakkı var mıdır?		
Teminat dışında kalan hasarların sigortacı tarafından ödenmesine lütuf ödemeleri mi denir?		
Sigortalının poliçe koşullarını yerine getirmemesi nedeniyle tazminat talebinin geri çevrilmesine neden midir?		
Lütuf ödemeleri sigortacı için iyi bir reklam yöntemi midir?		
Poliçe ile sağlanan teminatın sınırları var mıdır?		
Teminat sınırları dışında kalan hasar talepleri kabul edilir mi?		
Sigortalı ile sigortacı arasındaki anlaşmazlığın çözülmesi için karşılıklı görüşme yapılır mı?		
Yolcu otobüsünün yaptığı kaza sonucu sigortalı ile sigortacı anlaşmazlığa düşerse yargı yoluna gidildiğinde dava ticaret mahkemesinde mi görülür?		
Anlaşmazlıklarda hakem karar verdikten sonra sigortalı memnun kalmazsa yargı yoluna başvurarak dava açabilir mi?		

DEĞERLENDİRME

Uyguladığımız performans testinde;

Aşağıda belirtilen ölçütlere göre kendinizi değerlendiriniz. Eğer sonuca ulaştıysanız bir sonraki uygulama faaliyetine geçebilirsiniz. Sonuca ulaşamadıysanız uygulama faaliyetini yeniden gözden geçiriniz. Adımların aksayan bölümlerini öğretmeninizle konuşunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Reasürans anlaşmaları yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sevgili öğrenci, bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Bölgemizdeki sigorta şirketlerine giderek onlardan reasürans ve reasürans türleri konusunda bilgi alanız.
- Bölgenizdeki sigorta şirketleri birliği bölgenizde varsa birliğe giderek onlardan reasürans hakkında bilgi alanız.

Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

3.REASÜRANS (İKİLİ SİGORTA)

25/06/1927 tarihinde kabul edilen 1160 sayılı “Mükerrer Sigorta İnhisarı Hakkındaki Kanun” da reasürans “mükerrer sigorta” diye ifade edilmektedir.

3.1. Tanımı ve Önemi

Reasürans, sigortacının üzerine aldığı rizikonun başka bir sigortacıya devredilmesi olaydır. Bir başka ifade ile, sigortacının sorumluluğunun sigortalanması yani sigortanın sigortasıdır.

Bir başka tanım ise; Sigortacının taşıdığı rizikonun bir kısmını veya tamamını diğer bir sigortacıya veya reasüröre devretmesidir. Buraya rizikoyu devralan bir reasürans şirketi olabileceği gibi bir sigorta şirketi de olabilmektedir.

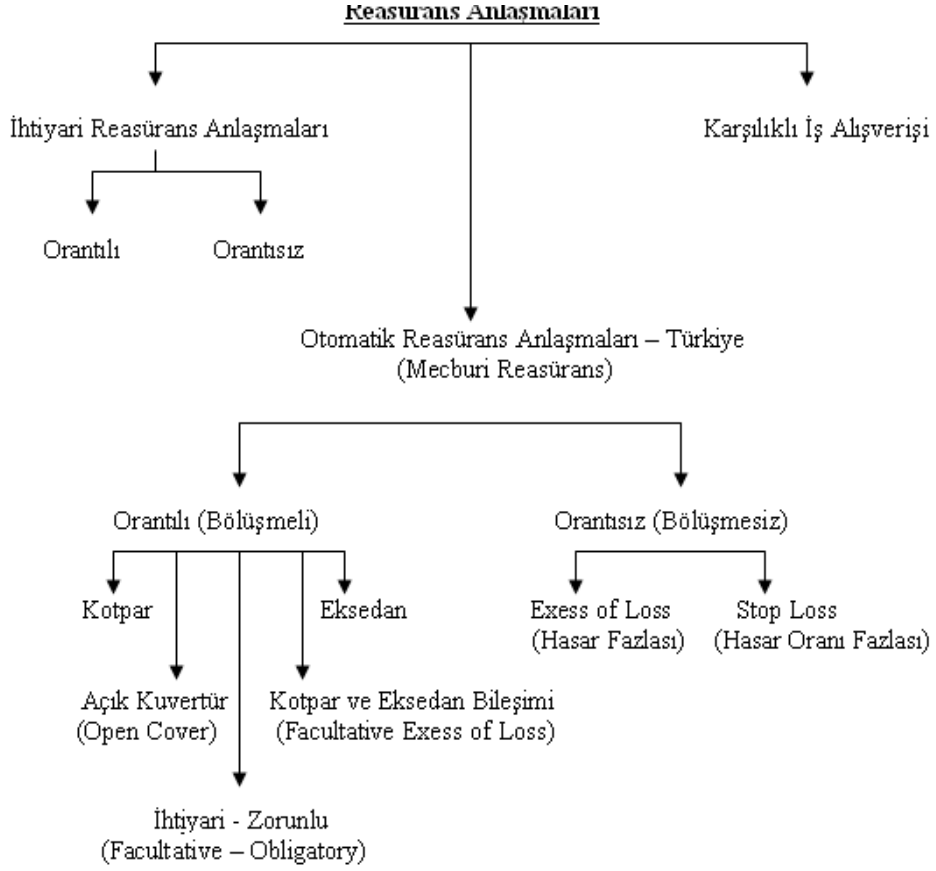
Görülebileceği gibi, bir reasürans olayının meydana gelmesi için her şeyden önce bir sigorta poliçesinin bulunması ve bu sigortaya konu teşkil eden şeyin yani rizikonun da bir başka sigortacıya veya reasüröre devrinin gerçekleşmiş olması gerekir.

Resim 3.1: Sigortacılar birliği toplantısı

3.2. Reasürans Türleri

Ülkemizde sigorta faaliyetlerinin başlangıcı 1872 yılında görüşmesine rağmen, Cumhuriyet'ten sonra, reasürans faaliyetleri 1929 yılında, tek Reasürans T.A.Ş.'nin kurulmasıyla başlamıştır. 1945 yılında Destek Reasürans T.A.Ş kurulmuştur. Daha sonra kurulan başka iki reasürans şirketi ise, önem ifade eden üretimler yapamamış, varlıklarını devam ettirememişlerdir.

Şekil 3:1: Reasürans Türleri

3.3.1. İhtiyari Reasürans

İhtiyari kelimesinin anlamından da anlaşılacağı gibi, isteğe bağlı yapılan bir reasürans şeklidir. Reasüransa gerek duyulmaya başlanan dönemlerde yaşanan ilk uygulamalar ihtiyari reasürans şeklindeki anlaşmalardır.

Her bir poliçenin, şirkette kalan saklama payının dışındaki bölümünün tümü reasüre edinceye kadar reasürörler arasında dolaştırılarak yükümlülüklerin dağıtılması şeklinde yapılmaktadır. Reasürörün bir riski inceleyerek yüklenip yüklenmeme konusunda karar verebilme olanağının olması bu anlaşma türünde görülmektedir. Bu nedenle de, sigorta şirketi Reasüröre risk ile ilgili tüm bilgileri ‘reasürans slipi’ ile göndererek ‘kabul beyanı’ni bekler. Reasürör. Riski kabul edip etmeme konusunda serbest olduğu gibi, orantılı ihtiyari reasürans şeklindeki anlaşmalarda, sedan şirketin saklama payı dışında kalan bölümden, yüklenmek istediği oranı da kendi isteği ile belirler.

Kabul beyanı gelmedikçe, anlaşma yapılmış sayılmaz, reasürörün yükümlülüğü gerçekleşmez Bu şekilde ihtiyari reasürans işlemi, sigorta işlemine benzemektedir.

İki türü vardır. Orantılı ve Orantısız ihtiyari reasürans.

- **Orantılı ihtiyari Reasürans:** Bu tür reasüranslarda, reasürör devraldığı prim miktarına karşılık bir komisyon öder. Bu komisyon mecburi reasürans anlaşmalarında olduğu kadar yüksek değildir.

Örnek : Sedan(Riskini reasürans şirketlerine devreden şirket) şirket, 16 milyon YTL prim karşılığı sigortaladığı, azami teminatı 20 milyar YTL olan bir endüstriyel yangın riski için %10'luk saklama payına denk gelen 2 milyar YTL'lik kısmının dışındaki bölümü reasüre etmeye çalışmaktadır. İki ayrı reasürörle yapılan orantılı ihtiyari reasürans anlaşmaları gereğince hak ve yükümlülükler aşağıdaki gibi olacaktır.

Sorumluluk Paylaşımı:		
Sedan Şirket	%10	2 milyar YTL
1. Reasürör	%40	8 milyar YTL
2. Reasürör	%50	10 milyar YTL
	100	20 milyar YTL

Prim Paylaşımı:		
Sedan Şirket	%10	1.600.000 YTL
1. Reasürör	%40	6.400.000 YTL
2. Reasürör	%50	8.000.000 YTL
	TOPLAM %100	16.000.000 YTL

Olacaktır. Sedan şirket devrettiği bu primlere karşılık komisyon alacaktır. Örnekteki teminatta, aynı yıl yangın nedeniyle 8 milyar YTL hasar yaşanmış olduğunu varsayalım.

Hasar Paylaşımı:		
Sedan Şirket	%10	0,8 milyar YTL
1. Reasürör	%40	3,2 milyar YTL
2. Reasürör	%50	4,0 milyar YTL
	%100	8,0 milyar YTL

olacaktır.

Resim 3.2: Güç birliği

Orantısız Reasürans: Bu tür anlaşmalarda ileride de görüleceği gibi, prim devredilmez. Primin bu tür anlaşmalarda önemi yoktur. Ele alınan kıstas hasardır. Orantısız ihtiyari reasürans sigortalarında da durum böyledir.

‘İhtiyari Hasar Fazlası Reasüransı. (Facultative Excess Of Loss Reinsurance) diye adlandırılan bu anlaşma türünde, sedan şirkete ile reasürans şirketi hasarın sorumluluğunu paylaşırlar. Yani, hasar olmadıkça reasürörle herhangi bir alışveriş yapılmaz. Ancak her risk için, bir reasürörle, hasar olduğu takdirde sedan şirketin üstünde kalacak hasar miktarı önceden belirtilir. Bu rakamın dışındaki hasarın belli bir limite kadar ödemesinin reasürör karşılamayı kabul eder. Örneğin, 15 milyar’lık teminat verilen bir poliçe zerinde, sedan şirkete 2 milyar’lık bir hasar payını kendisi ödemeyi kabul etmiştir. Reasürör de ödeyeceği limiti 10 milyar YTL olarak kabul etmiştir. Gerçekleşen bir hasarda 2 milyar YTL’ ye kadar olan hasar ödemesine reasürör hiç katılmaz. Bu hasarı sedan şirketin üstünde olacaktır. Örneğimizde hasar 13 milyar olsaydı, ilk 2 milyar sedan şirketin, sonraki 10 milyar reasürörün ve kalan 1 milyar da varsa eğer bir başka reasürörün, yoksa eğer, sedan şirketin yükümlülüğü olacaktır.

Orantısız ihtiyari reasürans anlaşmalarında, sedan şirket ile reasürans şirketi bu anlaşmaların temel özelliği olan ihtiyarilik gereği, iş verme ve alma işleminde kabul veya ret kararı vermekte serbesttirler ve tabii ki, sorumluluk, prim ve hasarlar da orantılı olarak paylaşılmazlar.

Orantısız reasürans anlaşmalarında hasarın paylaşımı söz konusu olduğuna göre, sedan şirketin yükümlülüğünü paylaşan reasürörün bu hizmeti neye karşılık yapacağı sorusu akla gelmektedir. Bu tür anlaşmalarda, sedan şirket reasüröre bir ücret öder. Bu ücret riskin ve piyasanın özellikleri ve reasürörün riski yüklenime yaklaşımı gibi değişik faktörler göz önünde bulundurularak hesaplanır. O nedenle de sigorta şirketleri ihtiyari reasürans yapacakları riski, reasüre etmeden poliçesini düzenleyip sigortalıya vermezler. Zira risk ile ilgili karakteristik bilgileri reasürör daha iyi bilebilir. Reasürörün talep edeceği ücretin altında bir sigorta primi talep etmek. Sigorta şirketini zarara uğratacağından dolayı, reasürans işleminden sonra sigortalının poliçesini düzenlemek daha mantıklıdır.

İhtiyari reasüransta, işlemler uzun zaman alır. Her risk için ayrı bir anlaşmanın yapılması ve bu amaçla yaşanan prosedüre harcanan zaman ihtiyari reasürans anlaşmalarının uygulanırlığını sınırlamıştır. Aynı zamanda maliyeti yüksektir. Sedana ödenen komisyon oranı düşüktür. O nedenle, büyük ve spesifik risklerin dışında kalan sıradan, homojen sigorta poliçelerinde trete usulü reasüranslar tercih edilmektedir. Son zamanlarda, havacılık, mühendislik, ürün ve kamu sorumluluğu, endüstriyel büyük yangınlar ve hayat dallarında ihtiyari reasüransın üretiminde artışlar görülmektedir.

3.3.1.1 İhtiyari Reasüransın Olumlu Yönleri:

Sigorta şirketlerinin ihtiyari reasüransa başvurularının başlıca nedenlerini şunlardır:

- Yüksek meblağlı risklerin sedanın otomatik reasürans tretelerinin(otomatik reasürans anlaşmaları) kapasitesini aşması halinde görülür.
- Sigortalanacak rizikonun tretenin kapsamı dışında kalması yani istisna edilmiş ir riziko olmasıdır. Örneğin, terör veya deprem rizikolarını trete kapsamı dışında tutulması gibi.
- Sedan şirketin teklif edilen riziko ile ilgili sigorta branşında çalışma yetkisi olmaması halindedir. Örneğin, kümes hayvanlarına ilişkin veya tekne inşaat sigortalarına ait sigorta baranşlarında ruhsatın olmaması gibi.
- Trete dengesini bozmamak bakımından ağır rizikolardan uzaklaşmak istenmesi halidir. Tret balansını temin etmek bakımından kötü rizikoların hasara dönüşmesi halinde bir sonraki yıl için reasürör düşük komisyon önerebilecektir. Böylece hasar ve prim dengesi de tretenin balansını bozabilecektir.
- Kümülü önlemek bakımından muayyen bir bölge itibarıyla riziko biriminin hafifletilmesi yoluna gidilmesidir.
- Sigortasının gerek fiyat gerekse sigorta koşullarının saptanması açısından gerekli teknik bilgilere sahip olamaması karşısında ihtiyari reasüransa başvurmasıdır.

3.3.1.2 İhtiyari Reasüransın Olumsuz Yönleri:

İhtiyari reasüransa olumsuz yönleri şunlardır:

- Her rizikonun ayrı ayrı müzakere konusu yapılması nedeniyle harcanan zaman, işgücü ve sair masrafların bazen büyükçe meblağlara ulaşması nedeniyle

- Otomatik reasürans anlaşmasına oranla yukarıda yazılan nedenlerle sigortacı hemen poliçe kesmeyeceğinden müşterilerine karşı güç durumda kalabilir ve bu da onun rekabet imkanların zayıflatır.
- Kendi başına hareket yeteneğini kaybederek reasüröre bağımlı hale gelebilir.
- Plasmayı yapmanın veya yenilemenin unutulması halinde meydana gelebilecek hasarın tek sorumlusu sedan şirket olacaktır. Bu sorun hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalı ve azami dikkat gösterilmelidir.
- Mali gelir açısından ihtiyari reasürans komisyonu her zaman için trette komisyonundan çok daha düşüktür. Ayrıca bilindiği gibi bu tür reasüransta kar komisyonu da yoktur.

Bu tür sorunlara rağmen ihtiyari reasürans yine de ihtiyaç halinde başvuru yöntem olarak uygulamada sıkça karşımıza çıkmaktadır.

3.3.2. Otomatik Reasürans Anlaşmaları(Trette Reasürans)

Mecburi reasürans anlaşmaları veya tretteler diye adlandırılan bu tür anlaşmalar, günümüz koşullarında uygulanması pratik anlaşmalardır. Bu anlaşmalar belli bir yıl içinde yapılacak işlemlerle ilgili olarak önceden düzenlenirler ve sedan ile reasürörün haklarını ve sorumluluklarını belirlerler. Yıl boyunca bu koşullar otomatik olarak devreye girer ve sedan ile reasürör bu koşullara uymak zorundadırlar.

Çoğu zaman sedanın özel gereksinimlerine uygun hazırlanmış trettelerde tarafların amaçları ve bağlayıcı yasal düzenlemeler net bir şekilde belirtilir. Birlikteliği sağlama amacıyla çalışmalar yapılmasına rağmen, reasürans anlaşmasının yazılı standart formu pek benimsenmemiştir. Ancak, sözleşme hukuku devamlı bir gelişme içinde olup değişen piyasa gereksinimleriyle uyumlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Günümüzde reasürörlerin prim gelirlerini önemli bir kısmı trettelerden gelir. Dolayısıyla reasürörler, uluslararası ekonomi içinde güçlü birer kuruluş olabilmekte ve sigorta sektörünün gelişmesine katkıda bulunmaktadırlar.

3.3.2.1.Kot-Par Reasüransı (Quota Share)

Çok pratik bir reasürans anlaşmasıdır. Sedan şirket, reasürör ile yaptığı anlaşma gereği, tek tek tüm işlemlerin belli bir oranını saklama payı olarak tutar, üstünü reasüröre devreder. Örneğin; %60 saklama payı olan bir sedan şirket, tüm işlemlerinde %60 yükümlülükleri ve primi üstünde bırakıp, primin %40'ını reasüröre devreder, buna karşılık hasarda da %40 reasürörün katkı payı olacaktır. Sedan şirket bu çerçevede, ilgili riskleri reasüröre etmek, bunlara mahsup edilen primleri reasüröre devretmek, reasürör de bu mükellefiyeti kabul etmek, karşılığında anlaşılacak oranda komisyon vermek ve hasar sırasında da payına düşeni ödemek zorundadır. Bu işlemler sırasında işlemler otomatik olarak sisteme girer, sözleşmenin şartları yerine getirilir. Yalnız burada önemli bir nokta vardır. Reasürör sözleşmede azami teminat limitine bir sınır koyma durumundadır. Örneğin en çok 20 milyar YTL'ye kadar bir azami teminat sınırı koyan bir reasürörle anlaşma yapan sedan şirket, bu rakamın üstünde kalan

azami teminat değerleri için başka reasürörler arayacaktır. Sigorta şirketi ayrıca devrettiği primlere karşılık bir komisyon alacaktır

Eksedan reasürans anlaşmalarından daha az kullanılan kotpar, genellikle sorumluluk, trafik, kasko, kredi, dolu, fırtına, nakliye sigortalarında uygulanır. Ayrıca, işe yeni başlayan ya da yeni bir branşta üretim yapmaya başlayan sigorta şirketi, konuya yabancı olması nedeniyle, daha güvenli bir anlaşma olduğu için, kotpar türü bir anlaşmayı tercih edecektir. Retrosesyon tretelerinde de kotpor anlaşmalar kullanılmaktadır. Bir kotpar tretesini, bir hasar fazlası (excess of loss) teretesi ya da eksedan tretesi ile desteklemek de genellikle uygulamada görülen bir durumdur.

Bir örnek ile kotpar reasürans anlaşmasının somutlaştırmakta yarar var.

ÖRNEK 1:

Yangın branşında sedan şirket %40 saklama payı ayırarak , %60 oranlı bir kotpar anlaşması yapmışsa, reasürör, bu branştaki her riskin %60'ını kabul etmiş sayılır. Bu nedenle üretilen her poliçe için primin %60'ını devralacak ve hasarda da %60 hasar payına katılacaktır.

Bu prim devrine karşılık sedan şirkete bir de ayrıca anlaşılan bir oranda komisyon ödeyecektir. Reasürörün anlaşmaya koyduğu maksimum limiti aşan bir miktar olursa, sedan şirket, bunu başka bir reasüröre ihtiyari ya da eksedan anlaşma ile reasüre edebilir.

Örneğimizde risk başına 10 milyon aşmamak üzere %60 oran kabul edilmiş olsun. Azami teminat bedeli 16 milyon YTL, sigortalıdan alınan ve reasürans işlemlerinde mahsuplaştırılan prim tutarı 300 bin YTL ve mahsup edilecek hasar miktarı da 100 bin YTL olsun.

Sorumluluk Paylaşımı;

Sedan Şirket	10 milyon %40'ı = 400 bin
Kotpar reasürör	10 milyon %60'ı = 600 bin
Diğer (ihtiyari) Reasürör	<u>600 bin</u>
TOPLAM	1.600 YTL

Toplam Sorumluluk Aşağıdaki gibi paylaşılacaktır:

Sedan Şirket	%25
Kotpar Reasürörü	%37.5
Diğer (İhtiyari) Reasürörle	%37.5
TOPLAM	%100.0

Prim Paylaşımı:

Sedan Şirket	%25	75.000YTL
Kotpar Reasürörü	%37.5	112.500YTL
Diğer (İhtiyari) Reasürörle	%37.5	112.500YTL

TOPLAM 300.000. YTL

Sedan şirket devrettiği bu primlere karşılık komisyon alacaktır.

Örnekteki teminatta, aynı yıl yangın nedeniyle 100 bin YTL hasar yaşanmıştır.

Hasar Paylaşımı

Sedan Şirket	%25	25.000 YTL
Kotpar Reasürörü	%37.5	37.500 YTL
Diğer (İhtiyari) Reasürörle	%37.5	37.500 YTL

TOPLAM 100.000. YTL

Kot-Par Reasüransın Olumlu Yönleri

- Kotpar trete sayesinde özellikle karlı işler bakımından prim bölümünü ayarlamakta mümkündür.
- Bu trete yeni ve alışılmamış veya bilinmeyen işlerde kullanılır. Mevcut reasürans metotlarının kullanılmasını reasürörler kabul etmezlerse bu taktirde kar-zarar ortak ilkesinden hareketle kotpar kullanılır. Ayrıca bu trete reasüröre diğer reasürans programlarını daha iyi yapabilmek bakımından açık ve net bir hesap kolaylığı verir.
- Diğer metotlarla yapılması güç olan işler bu anlaşma ile reasüre edilebilir. Reasürör içinde garantili bir prim elemanı oluşur. Komisyon oranı eksedan tretesine göre daha yüksektir ve prim ve hasar aynı oranda paylaşılır.

Kot-Par Reasüransın Olumsuz Yönleri

- Yıl içersinde devir oranları hiç değişmeyeceği için iyi neticeli işlerin reasüröre devri sedan için dezavantajdır. Örneğin; havaların çok iyi gittiği bir dolu mevsiminde sedanın saklama payı %20 ise bu takdirde primin %80'inde reasüre devri zorunluluğu vardı. Dolayısıyla karlı işlerin büyükçe bölümü reasüröre gitmiş olur. Bu dezavantajı biraz gidermek içinde kotpar eksedan anlaşmalarına gidilmektedir ki bu trete ileride açıklanacaktır
- Kotpar tretesi sedanın konservasyonunun birimi kümü(Sigortalının almış olduğu tüm poliçeler ile üzerinde taşıdığı toplam risk ve teminat toplamının yapıldığı taktır. tehlikesine karşı korumamaktadır.) Burada sedanın konservasyonunun hasar oranının düşük tutmak mümkün değildir. Yukarıda da değinildiği gibi, reasürans programı iyi saptanamazsa olumlu rizikoların reasüröre gitmesi önlemeyeceği gibi burada da konservasyona isabet edecek hasar oranını azaltmak olanağı yoktur.

3.3.2 Eksedan Reasürans

Eksedan reasürans anlaşmalarında esas, sedanın kendi konservasyon politikasına belirlediği saklama payını aşan kısımların reasüröre devredilmesidir. Saklama payının altında kalan tüm riskler şirketin sorumluluğu altındadır. Sedan şirketin belirlediği saklama payı için 'plen' veya 'line' terimi kullanılır. Bu devirlerde de sedan şirketin uyguladığı ölçütlere göre saptanan saklama payı (Plen)'nin katları reasürans şirketinin kabul kapasitesini belirlemektedir.

Eksedan (surplus) reasürans, özellikle sigorta bedellerinin büyük farklılıklar gösterdiği dallarda yaygın olarak kullanılır.

Zorunlu reasürans anlaşması türünden olması nedeniyle bu anlaşmada da sedan ve reasürör anlaşmayı onayladıktan sonra şartlara uymak zorundadır. Şartlar otomatik olarak devrededir. O nedenle, devir ve kabul işlemleri bu şartlar çerçevesinde otomatik olarak yapılır.

Sigortacı, eksedan türü bir reasürans anlaşması yapmayı istiyorsa, öncelikle şirketinin ve riskin yapısal özelliklerine göre en uygun saklama payını belirlemelidir. Dengeli bir reasürans işlemi doğal olarak, saklama payının da dengeli olarak saptanmasını gerektirir.

Saklama payının saptanmasında risk kategorilerini belirlemek gerekir. Sedan şirket ürettiği primin ve risklerin istediği tür ve miktarlarını üstünde bırakabilme serbestisine sahiptir. Genel olarak başka bir bölge riski olmadığı sürece sedan şirket, riski en iyi tanıyan şirkettir. Dolayısıyla riski sigortalamadan önce incelemiş olması ve reasürörden daha iyi değerlendirebilmesi gerekir. Burada temel ilke, maruz kalınan riskin derecesi arttıkça, konservasyon düzeyinin düşmesidir.

Yangın sigortasında risk türleri ve kategorilerine aşağıdaki şekilde örnek verilmiştir.

Risk Grupları

- Basit riskler
- Endüstriyel riskler

Kategoriler;

- İnşa tarzı ve çatısı
- İçinde bulunulan bölge v yangın söndürme olanakları
- Malların kendine has riski arttıran veya azaltan özellikleri

Branşlara göre saklama paylarının saptanmasına örnekler verilmiştir. Mesela; tekne sigortalarında, bu sınıflandırmanın teknenin yaşına ve tonajına göre, 10-15 yaş arası, 200 Grostonluk teknelere şeklinde yapılabileceğini belirtmiştir.

Saklama payı, her risk türü ve kategorisine göre ayrı ayrı belirlenir ve belirlendikten sonra bunlar sıralanır.

ÖRNEK:

	<u>Teminat Bedeli</u>	<u>Saklama Payı</u>	<u>Devredilecek Pay</u>
'A' Riski, 1. Kategori	4 milyon YTL	200 Bin YTL % 5	%95
'A' Riski, 2. kategori	3 milyon YTL	900 Bin YTL %30	%70

Eksedan anlaşmalarda, kotparda olduğu gibi, reasürör saklama payının dışındaki riskleri devralsaydı, sedanın yüklenmekten korukup büyük bir miktarını devrettiği risklerin ağırlığını (yukarıdaki çizelgede %95) taşımış olacaktır.

Oysa, eksedan anlaşmalarda reasürör, sedanın saklama yapının katı olan ve dilimlerle ifade edilen bir riski güvence altına alır.

Örneğin; 'A' riski 1. kategori için 10 dilim ve 'A' riski 2. kategori için 2 dilimlik bir eksedan anlaşmasında, her saklama payının bir dilim kabul ettiğimize göre;

	<u>Saklama Payı</u>	<u>Reasürans Kapasitesi</u>
'A' Riski, 1. Kategori	200.000 *10 plen	= 2.000.000
'A' Riski, 2. kategori	900.000 * 2 plen	= 1.800.000

toplam 3.800 milyonluk bir güvence kapasitesi sağlanmış olacaktır.

Eksedan anlaşmalarda, saklama payının üstündeki riskin saklama payının katları olan dilim (plen)'lerle reasüre edilmesi sırasında birkaç eksedan ya da bazen ihtiyari reasürörün de devreye girmesi durumlarında sorumluluk ve hasar dağılımları, saklama payının üstünde kalan kısma oranlanarak bulunur.

ÖRNEK 2:

Sigorta Bedeli 4 milyon YTL olan bir poliçenin saklama yapı 100 Bin YTL, poliçenin primi 600 bin YTL ve hasarı da 400 bin YTL olduğu takdirde; 20 plenlik bir trete söz konusu ise:

a) Sorumluluğun Paylaşılması

Sigorta Bedeli	: 4.000.000 YTL
Saklama Payı	: - 100.000 YTL
	3.900.000 YTL

Trete (20*100)	-2.000.000 YTL
İhtiyari Reasürans	1.900.000 YTL

Sigorta bedeli olan 4 milyon saklama payını –sedan hissesini- düşttükten sonra tretenin hissesi olan 20 plen yani saklama payının yirmi katı ki 2 milyon YTL eder, 3.900 milyon

YTL'den düşürülür. Dolayısıyla 100 bin YTL sedena 2 milyonu da tretey verildikten sonra kalan 1.900 milyon YTL'de ihtiyari reasüransa devredilir.

Sedan.....	:100 bin YTL	: 4 milyon YTL	= % 2.5
Trete.....	: 2 milyon YTL	: 4 milyon YTL	= %50
İhtiyari Reasürans.....	:1.900 milyon YTL	: 4 milyon YTL	= %47.5

Primin Paylaşılması

Sedan.....	:.600 bin YTL	*% 2,5	=150 bin YTL
Trete.....	:.600 bin YTL	*%50	=300 bin YTL
İhtiyari Reasürans ...	.....600 bin YTL	*%47.5	=258 bin YTL

b) Hasarın Paylaşılması

Sedan.....	: 4 milyon YTL	* % 2,5	= 100 bin YTL
Trete.....	: 4 milyon YTL	* %50	= 2 milyon YTL
İhtiyari Reasürans ...	..... 4 milyon YTL	* $\frac{\%47.5}{\%100}$	= <u>1.9 milyon YTL</u> 4 milyon YTL

Eksedan Reasüransın Olumlu Yönleri

- Uygulama itibarıyla konservasyonun asgari ve azami olarak saptandığı tretelerde rizikonun durumuna göre sigortacı kendi saklama payının daha serbest bir biçimde ayarlayabilmekte ve böylece şirket daha çok primi kendi üzerinde tutabilmektedir. Eksedan tretesinin bir başka olumlu yönü ise sedan şirkete otomatik bir kapasite sağlamasıdır.
- Sedanın konservasyonundaki benzer büyüklükteki rizikoların sayısını artırmak suretiyle iyi rizikolar için daha yüksek saklama payı tutulacağından konservasyon neticeleri de daha iyi olur.

Eksedan Reasüransın Olumsuz Yönleri

- Kot-par tretesinin işleyişinin çok basitliğine karşın burada daha çok iş gücü ve zamana ihtiyaç vardır.
- Beher riziko itibarıyla saklama payının tespiti, treteye devri ve ihtiyari reasürans ihtiyaç duyulması maliyeti artıran hususlardır.
- Kot-par tretesine oranla eksedan reasüransında komisyonun daha düşük olmasıdır.
- Sedanın neticeleri ile reasürörün hasar sonuçları aynı olmayabilir.
- Yine sedan karlı sonuçlar elde ederken reasürörün bu trete ile ilgili neticeleri zararlı olabilir.

3.3.2.3 Açık Teminat (Open Cover)

Open Cover diye de anılan açık kuvertürdesedanın hiç konservasyon yapmadığı riskler treteye konmuştur. Bu riskler saklama payının olmaması nedeniyle plen ile ifade edilmezler, mutlak bir limitle ifade edilirler.

Kotpar ve eksedan anlaşmalarının kapasitesi dolduğundan sedan şirketin elinde açık kuvertür anlaşmasının olması, hazır bir kapasitenin olması demektir. Bu durum şirketi masraflı bir ihtiyari reasürans anlaşması yapmak zorunda bırakmaz.

3.3.2.4. İhtiyari-Zorunlu (Facultative-Obligatory)

Bu reasürans anlaşması türünde ise, bu kez mecburi ve ihtiyari reasürans koşullarının bir bileşimi uygulamaya konmaktadır. Sedan anlaşmaya devir yapıp yapmamakta ihtiyari iken, sedanın devire karar vermesi halinde, reasürörün, yapılan devri koşulsuz kabul zorunluluğu vardır. Sedan şirketin yaptığı bir eksedan anlaşmadan açıkta kalan kısma yapılıır. Yine sedanın konservasyonunun katları veya parasal bir limit ile ifade edilir.

3.3.2.5. Kotpar/Eksedan Bileşimi

Bu uygulama, her iki türün olanaklarından yararlanılarak ihtiyacın karşılanmasına yarayan bir yöntemdir. O nedenle bunu bağımsız olarak bir reasürans türü saymamak gerekir. Yeni kurulan ve kuruluşta ekonomik dalgalanmalara açık, küçük olan portföylerini risklerden korumak isteyen şirketler tarafından daha çok uygulanan bir yöntemdir. Öz kaynakların, sermayenin sınırlı olduğu bu şirketlerde kotpar türü reasüransa gereksimin varken, aynı zamanda, rekabet ortamında köklü şirketlerle karşı karşıya kalacak olan bu yeni şirketin büyük riskleri alabilmesi için de eksedan anlaşmalara gereksinimi olacaktır. Bu nedenle bu iki yöntemin kombinasyonu olan tretelere gereksinim duyulduğunda kullanılacak bir yöntem olarak geliştirilmiştir.

Bu tür reasürans işlemlerinde, sedan şirket belli bir maksimum miktarla sınırlı örneğin bir %50 kotpar tretesi yapabilir. Daha sonra kendi konservasyonu için ek bir eksedan tretesi yapabilir veya sedan şirket, kendi bünyesine uygun bir orandaki brüt konservasyonun üstünü eksedan olarak reasüre eder, kendi brüt konservasyonunun, net konservasyon olarak elinde tutmak istediği kısmını tutarak, üstünü kotpar olarak reasüröre devreder.

3.3.3. Bölüşmeli Olmayan Reasürans Anlaşmaları

Buraya kadar gördüğümüz reasürans anlaşmalarında hep riski dağıttık. Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmalarında esas, hasarların paylaşılması, gerçekleşen hasarın önceden belirlenmiş kısmını aşan kasımlar için reasürörden güvence alınmasıdır. 'Hasa r Fazlası Reasürans Anlaşmaları' diye de adlandırılan bu tür anlaşmalarda reasürör, sedan tarafından belirlenen sınırı aşan hasarlardan sorumludur.

Reasürör tarafından verilen teminatın üst sınır vardır. Bu limit, sadece hasar başına değil, ayrıca, belirli bir süre içinde ödenebilecek azami toplam hasar miktarı itibarıyla da sınırlanabilir. Bu süre genellikle bir yıldır.

Bu tür anlaşmalarda, tazminatta reasürör payı, hasara göre belirlendiğinden, reasürörün primin bir bölümünün otomatik olarak devralması söz konusu değildir. O zaman bu anlaşmanın fiyatı nasıl belirlenecektir? İşte burada, paylaşım konusu olan hasarların yıllar boyu gösterdiği gelişimin istatistik verilerine bakılır. Sedan şirketin elindeki portföyün yapısı incelenir. Daha önceki reasürans anlaşmaları incelenir ve bu bilgilerin ışığında fiyatlandırma yapılır.

Bu tür anlaşmalarda şirketin elinde kalan prim ve saklama payları oldukça yüksektir, karlılığı arttırır ama şirketin deneyimi, teknik bilgisi üst düzeyde değilse, üstünde kalan risklerin yönetilmesi ancak şirkete büyük zararlar getirebilir.

3.3.3.1. Karşılıklı İş Alışverişi

Reasürörler, karşılıklı reasürans anlaşmalarıyla sedan ve retrosedan ya da reasürör ve retrosesyoner olarak karşılıklı çalışmaktadırlar. Reciprocity adı verilen bu işlemde sedan, reasüröre verdiği reasürans işi karşılığında aynı hacim ve nitelikte reasürörden iş alır. Hesaplaşma, bu temle dayır. Maliyeti direkt üretime göre dah düşüktür. Sigorta şirketlerine, daha az giderle farklı piyasalardan iş alarak portföyün homejenliğini sağlama olanağı yarattığı için tercih edilmektedir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İhtiyarı reasürans tutarını hesaplayınız	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sigorta şirketlerine giderek orantılı reasüransı öğreniniz. ➤ Sigorta şirketlerine giderek orantısız reasüransı öğreniniz.
➤ Otomatik reasürans anlaşmalarını hesaplayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir sigorta şirketine giderek Kot-par reasüransı araştırınız. ➤ Eksedan reasürans belgelerini temin ediniz.
➤ Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmaları yapınız.	➤ Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmaları belgelerini temin ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER(ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonucunda hangi bilgileri kazandığımızı, aşağıdaki soruları cevaplayınız. Soruların sadece bir doğru cevabı vardır.

- 1) Sigortacının taşıdığı rizikonun bir kısmını veya tamamını diğer bir sigortacıya veya reasüröre devretmesidir?
  - A. Reasürans
  - B. Sedan
  - C. Açık teminat
  - D. Konsol
- 2) İsteğe bağlı yapılan reasürans anlaşmalarına ne denir?
  - A. Montaj sigortaları
  - B. İhtiyari reasürans
  - C. Treteler
  - D. Kot-par
- 3) Yangın branşında sedan şirketi %40 saklama payı ayırarak, %60 bir kotpar anlaşması yapmıştır. Bu nedenle üretilen her poliçe için primin %60'ını devralacak ve hasarda da %60 hasar payına katılacaktır.
  - Reasürör risk başına 100.000 YTL yi aşmama üzere %60 oranı kabul etmiş ve azami teminat bedeli olarak 150.000 YTL , sigortalıdan alınan ve reasürans işlemlerinde mahsuplaştırılan prim tutarı 30.000 YTL ve mahsup edilecek hasar miktarı da 10.000 YTL dir.
  - Sorumluluk paylaşımında sedan şirketi ile Kot-Par reasürörün sorumluluk paylaşımı hangi şıkta doğru verilmiştir?
    - A. Sedan 50.000 Kot-Par 50.000
    - B. Sedan 30.000 Kot-Par 70.000
    - C. Sedan 40.000 Kot-Par 60.000
    - D. Sedan 20.000 Kot-Par 80.000
- 4) Soru üçteki örneğe göre diğer ihtiyari reasürörlerin hasar paylaşımındaki payı aşağıdakilerden hangisidir?
  - A. 15.000 YTL
  - B. 20.000 YTL
  - C. 25.000 YTL
  - D. 37.500 YTL

- 5) Sedanın kendi konservasyon politikasına belirlediği saklama payını aşan kısımların reasüröre devredilmesi hangi reasürans anlaşmasını tanımlar?
- A. Eksedan reasürans
  - B. ihtiyari reasürans
  - C. Kot-par reasürans
  - D. Açık teminat reasürans
- 6) Aşağıdakilerden hangisi eksedan reasüransın olumsuz yönlerinden değildir?
- A. Kot-par tretesinin işleyişinin çok basitliğine karşın burada daha çok iş gücü ve zamana ihtiyaç vardır.
  - B. Sedanın konservasyonundaki benzer büyüklükteki rizikoların sayısını artırmak suretiyle iyi rizikolar için daha yüksek saklama payı tutulacağından konservasyon neticeleri de daha iyi olur.
  - C. Kot-par tretesine oranla eksedan reasüransında komisyonun daha düşük olmasıdır.
  - D. Sedanın neticeleri ile reasürörün hasar sonuçları aynı olmayabilir.
- 7) Hasar fazlası reasürans anlaşmaları diye de adlandırılan anlaşmalar aşağıdakilerden hangisidir?
- A. İhtiyari zorunlu
  - B. Kot-par eksedan bileşimi
  - C. Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmaları
  - D. Açık teminat
- 8) Eksedan reasürans yapılmış bir sigorta anlaşmasında sigorta bedeli 400.000 YTL olan bir poliçenin saklama payı 10.000 YTL, poliçenin primi 60.000 YTL ve hasarı da 40.000 YTL olduğu takdirde; 15 plenlikli bir trete söz konusu ise ihtiyari reasürans ne kadardır.
- A. 210.000 YTL
  - B. 220.000 YTL
  - C. 230.000 YTL
  - D. 240.000 YTL
- 9) Sekizinci sorudaki örnekte prim paylaşılmasında Tretenin payı ne kadardır?
- A. 22.500 YTL
  - B. 1.500 YTL
  - C. 36.000 YTL
  - D. 15.500 YTL

Cevaplarınızı modülün sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız.

B. UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki sorulara Evet, Hayır olarak cevap veriniz:	Evet	Hayır
1. Reasüran ikili sigorta anlamına mı gelir?		
2. İsteğe bağlı reasüranslara ihtiyari reasürans mı denir?		
3. Otomatik reasürans anlaşmalarına treteler de denir mi?		
4. Eksedan reasürans ta sedan şirket belirlediği saklama payının kalan tüm riskler şirketin sorumluluğunda mıdır?		
5. “Plen” terimi sedan şirketin belirlediği saklama payı için kullanılan bir terim midir?		
6. İhtiyari zorunlu reasürans, zorunlu ve ihtiyari reasüransın bileşimi sonucu mu ortaya çıkmıştır?		
7. Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmalarına Hasar Fazlası Reasürans anlaşmaları da denir mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı modülün sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz

Tüm sorulara evet cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki ( )göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sigortalının hakkettiği tazminatı nakit olarak ödeyebilir misiniz?		
Sigortalının hak ettiği tazminatı hesaplayabilir misiniz?		
Hasara uğrayan emtianın sovtaj indirimini hesaplayarak tazminat hesaplamasını yapabilir misiniz?		
Tenzili muafiyet hesaplamalarını yapabilir misiniz?		
Lütuf ödemelerini yararını söyleyebilir misiniz?		
Reasüransın tanımını yapabilir misiniz?		
Reasüransın türlerini sayabilir misiniz?		
Kot-par reasüransta sorumluluğu paylaşan tarafların pay tutarlarını hesaplayabiliyor musunuz?		
Kot-par reasüransın yararlarını anlatabiliyor musunuz?		
Eksedan reasüransın zararlarını anlatabilir misiniz?		
Eksedan reasüransta sorumluluğu paylaşan tarafların bir sigorta durumunda paylarını hesaplayabilir misiniz?		
Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmalarını hangi durumlarda yapıldığını biliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Uyguladığınız performans testinde

Aşağıda belirtilen ölçütlere göre kendinizi değerlendiriniz. Eğer sonuca ulaşıydınız bir sonraki uygulama faaliyetine geçebilirsiniz. Sonucu ulaşamadıysanız uygulama faaliyetini yeniden gözden geçiriniz. Adımların aksayan bölümlerini öğretmeninizle konuşunuz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül sonucunda hangi bilgileri kazandığınızı, aşağıdaki soruları cevaplayınız. Soruların sadece bir doğru cevabı vardır.

1. Sorumluluk sigortalarının tek tazmin yolu aşağıdakilerden hangisidir?
  - A. Nakit ödeme
  - B. Tamir
  - C. Yerine koyma
  - D. Yenileme
2. Aşağıdakilerden hangisi sigortacını ödeyeceği tazminat sınırlayan hususlardandır?
  - A. Nakit ödeme
  - B. Sigorta bedeli
  - C. Tam ziya
  - D. Belirtilmeyen hususlar.
3. Hasardan sonra arta kalana kalıntı değerine..... denir. **Boş olan kısma** aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?
  - A. Muafiyet
  - B. Eksik Sigorta
  - C. Sovtaj Değeri
  - D. Azami İyi Niyet
4. Aşağıdakilerden hangisi Lütuf ödemelerinin zararlarından değildir?
  - A. Poliçe ile sağlanan teminatın bazı sınırları vardır ve alınan sigorta primi de bu sınırlamalar göz önünde tutularak belirlenmiştir. Bu nedenle, söz konusu sınırlamaların dışında kalan hasar talepleri kabul edilmemelidir.
  - B. Hasar ödemelerinde fazla esnek ve cömert davranma, kötü örnek oluşturur ve poliçe sahiplerini aşırı taleplerde bulunmaya yöneltir
  - C. Zorunlu olmadığı halde yapılan bu tür hasar ödemeleri, sonunda, bütün poliçe sahiplerinin ödeyeceği primlerde yükselmeye yol açacaktır.
  - D. Sigortalının bir poliçe koşulunu ya da yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sigortacının tazminat talebini geri çevirme hakkı doğabilir; ancak, böylesi bir uygulama, katı ve iyi niyetten uzak bir yaklaşım olacaktır.
5. Aşağıdakilerden hangisi hasara ilişkin anlaşmazlıkların çözüm yolu değildir?
  - A. Ödeme
  - B. Görüşme
  - C. Yargı
  - D. Tahkim

6. Aşağıdakilerden hangisi ihtiyari reasüransın olumlu yönlerinden değildir?
- A. Sigortasının gerek fiyat gerekse sigorta koşullarının saptanması açısından gerekli teknik bilgilere sahip olamaması karşısında ihtiyari reasüransa başvurusudur.
  - B. Kendi başına hareket yeteneğini kaybederek reasüröre bağımlı hale gelebilir.
  - C. Kümülu önlemek bakımından muayyen bir bölge itibarıyla riziko biriminin hafifletilmesi yoluna gidilmesidir.
  - D. Sedan şirketin teklif edilen riziko ile ilgili sigorta branşında çalışma yetkisi olmaması halindedir. Örneğin, kümes hayvanlarına ilişkin veya tekneinşaat sigortalarına ait sigorta branşlarında ruhsatın olmaması gibi.
7. Aşağıdakilerden hangisi Kot-par anlaşmasının olumlu yönlerinden değildir?
- A. Diğer metotlarla yapılması güç olan işler bu anlaşma ile reasüre edilebilir. Reasürör içinde garantili bir prim alımanı oluşur. Komisyon oranı eksedan tretesine göre daha yüksektir ve prim ve hasar aynı oranda paylaşılır.
  - B. Bu terete yeni ve alışılmamış veya bilinmeyen işlerde kullanılır. Mevcut reasürans metotlarının kullanılması güzleşir veya reasürörler kabul etmezlerse bu taktirde kar-zarar ortak ilkesinden hareketle kotpar kullanılır. Ayrıca bu trete reasüröre diğer reasürans programlarını daha iyi yapabilmek bakımından açık ve net bir hesap kolaylığı verir.
  - C. Kotpar tretesi sedanın konservasyonunun birimi –kümülu- tehlikesine karşı korumamaktadır. Burada sedanın konservasyonunun hasar oranının düşük tutmak mümkün değildir. Yukarıda da değinildiği gibi, reasürans programı iyi saptanamazsa olumlu rizikoların reasüröre gitmesi önlemeyeceği gibi burada da konservasyona isabet edecek hasar oranını azaltmak olanağı yoktur.
  - D. Kotpar trete sayesinde özellikle karlı işler bakımından prim bölümünü ayarlamakta mümkündür.
8. Aşağıdakilerden hangisi otomatik reasürans anlaşmalarından değildir?
- A. Kot-par reasürans
  - B. Eksedan reasürans
  - C. Açık teminat
  - D. Karşılıklı iş alış veriş

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Tazminat prensibi uygulanması değişik sigorta dalları itibariyle farklılık gösterebilir mi?		
Tamir daha çok kara taşıtları kasko sigortalarında uygulanan bir tazminat ödeme biçimi midir?		
Sigortalı sigorta yaptırırken az prim ödeme veya kötü niyeti olmadan emtianın gerçek değeri eksik olarak sigorta yaptırmış olabilir mi?		
Sigortalı malın hasardan sonra kalan, hurda değeri olan ve sigorta bedelinden düşülen değere sovtaj mı denir?		
Muafiyetler tenzili muafiyet ve entegral muafiyet diye ikiye ayrılır mı?		
Hasardan sonra sigorta bedelinin durumu sigorta branşlarına göre farklılık gösterir mi?		
Kısaca lütuf ödemelerine sigorta kapsamında kalan hasarların ödenmesi diyebilir miyiz?		
Hasarla ilgili anlaşmazlıklarda sigortalının yargı yolu her zaman açık mıdır?		
Reasüransa ikili sigorta diyebilir miyiz?		
Reasürans türlerini ana başlıklar altında 3 ayırabilir miyiz?		
Reasürans anlaşmalarının sadece olumlu yönlerinden mi bahsedilir?		

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1CEVAP ANAHTARI

1-	A	6-	B
2-	B	7-	C
3-	C	8-	D
4-	D	9-	A
5-	A		

ÖĞRENME FAALİYETİ 2CEVAP ANAHTARI

1-	A	5-	A
2-	B	6-	B
3-	C	7-	C
4-	D	8-	

ÖĞRENME FAALİYETİ 3CEVAP ANAHTARI

1-	A	6-	B
2-	B	7-	C
3-	C	8-	D
4-	D	9-	A
5-	A		

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1-	A	5-	A
2-	B	6-	B
3-	C	7-	C
4-	D	8-	D

Cevaplarınızı cevap anahtarları ile karşılaştırarak kendinizi değerlendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- ACİNAN Hilmi, **Reasürans**, Güneş Sigorta Yayınları, Talat Matbaa, İstanbul, 2005
- NOMAR Cahit, Hüseyin YUNAK, **Sigortanın Genel prensipleri**, Ceyma Matbaa, Mart 2000,
- URALCAN Şebnem, **Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi**, Beta Basım, Mayıs 2004

KAYNAKÇA

- ACINAN Hilmi, **Reasürans**, Güneş Sigorta Yayınları, Talat Matbaa, İstanbul, Şubat 2005
- NOMAR Cahit, YUNAK Hüseyin, Sigortanın Genel prensipleri, Ceyma Matbaa, Mart 2000
- URALCAN Şebnem, Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi, Beta Basım, Mayıs 2004
- www.memursen.org.tr
- <http://sp.ibb.gov.tr>